

การพัฒนาชุมชน ด้วยการท่องเที่ยวในมิติศาสนา: พระอุเทสิกเจดีย์ขนาดใหญ่

COMMUNITY DEVELOPMENT FOR TOURIST: THE GRAND PHRA

UTAYSIGA-JAYDEE

พระมหาจันทวัฒน์ จารุวฑฒโน (วิจารณ์ปรีชา)* สุภัทรชัย สีสะไบ**

Phramaha jintawat (vijanpreech), Suphattharachai Sisabai.

Received: March 03, 2019

Revised: May 12, 2019

Accepted: May 26, 2019

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์ผลคาดหวัง ของการท่องเที่ยวแนวทางศาสนา วัฒนธรรม ต่อวัดที่มีพระอุเทสิกเจดีย์ขนาดใหญ่ (พระสิงห์ใหญ่) จำแนกตาม นักท่องเที่ยวและ ชาวบ้านในชุมชน ในเขตวัดม่วงชุม ในจังหวัดสิงห์บุรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บข้อมูลจากเอกสาร การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เชิงลึก ณ วัดม่วงชุม ต.ไม้ดัด อ.บางระจัน จ.สิงห์บุรี ที่มีพระอุเทสิกเจดีย์ขนาดใหญ่ (พระสิงห์ใหญ่) ได้แก่ พระ 4 รูป, นักท่องเที่ยวจำนวน 12 คน, คนในชุมชน 4 คน รวม 20 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการ พรรณนา ผลการวิจัย พบว่า มุมมองของพระภิกษุที่มีต่อการท่องเที่ยวภายในวัด 1) ต้องการให้คน เข้ามาพักผ่อนหย่อนใจในวัด และต้องการให้เข้ามาปฏิบัติธรรม 2) ต้องการให้ชุมชนและชาวบ้าน มี ส่วนร่วมช่วยเหลือวัด อยากให้ปฏิบัติตามกฎของวัด อยากให้มาทำบุญตามประเพณีและให้ สนับสนุนกิจกรรมของวัด

มุมมองของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวภายในวัด แนวคิดที่ 1 เห็นด้วยว่า วัดควรเป็น ที่พักผ่อนหย่อนใจ ไหว้พระ กราบพระ และวัดควรเป็นแหล่งเรียนรู้ หลักธรรม คำสอนของศาสนา อยากรสนทนาธรรม แนวคิดที่ 2 ไม่เห็นด้วย เพราะวัดควรเป็นที่ประกอบศาสนกิจและศาสนพิธี

* Doctor of Philosophy in Buddhist Management, Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

** Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkorn-rajavidyalaya University.

เท่านั้น โดยเฉพาะเรื่องการศึกษา การปฏิบัติ การทำสมาธิ การภาวนา ความคาดหวังของนักท่องเที่ยว ที่มีต่อชุมชนและชาวบ้าน ชุมชนควรให้ความร่วมมือเมื่อสอบถามข้อมูลการท่องเที่ยว

มุมมองของชาวบ้านในชุมชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวภายในวัด ชุมชนเห็นด้วยกับการท่องเที่ยวแนวพุทธและท่องเที่ยวเชิงพักผ่อนหย่อนใจ ความคาดหวังของชุมชนและชาวบ้านที่มีต่อวัด วัดควรเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ศาสนา ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมท้องถิ่น ของทั้งผู้ใหญ่และเยาวชน ความคาดหวังของชุมชนและชาวบ้านที่มีต่อนักท่องเที่ยว อยากให้นักท่องเที่ยวให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎของวัดและช่วยรักษาสภาพแวดล้อม ข้อเสนอแนะในการวิจัย ควรเปิดโอกาสให้ผู้นำและคนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการ ควรจัดหาสิ่งของพื้นบ้านที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อจัดแสดงพิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมและศาสนา ควรจัดแบ่งเขตบริเวณท่องเที่ยวและร้านค้าให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ควรมีการสร้างสื่อต่างๆในการประชาสัมพันธ์ให้หลากหลายยิ่งขึ้น โดยการจัดทำวิดีโอข้อมูลประวัติสถานที่ท่องเที่ยว คู่มือการเกี่ยวกับท่องเที่ยว ควรมีมีคหุเทศก์พาศมสถานที่ และอธิบายประวัติความเป็นมา ประโยชน์ ความสำคัญของสถานที่ ควรมีห้องสนทนาธรรม ให้พระสนทนาธรรมด้วยภาษาง่ายๆ เข้าใจได้ไม่ยาก ควรให้มีห้องน้ำที่เพียงพอและเหมาะสม และวัดควรสะอาดร่มรื่น

คำสำคัญ : พระอุเทสิกเจดีย์ขนาดใหญ่ , การพัฒนาชุมชน, การท่องเที่ยว

ABSTRACT

This research aims to analyze the expectations of religious tourism of Community Development for Tourist : The Grand Phra Utaysiga-jaydee from traveler villagers and monks at Wat Moumg chum Singburi province. A study conducted by documentary research and in-depth interviews. By issuing an interview Visitors of the 12 people interviewed 4 monks in the temple and 4 people in a community. And The Ethnographic research The findings showed that

View of the monks on a tour inside the temple monks want to enter mainstream practice and recreation is secondary.

Expectations of the monks on tourists eagertourists to practice Dharma. To comply with the Philistines.

The expectation of the monks want the community to contribute measure. Follow the observances .Want to traditional philanthropy Support the measure.

View of tourists on a tour Inside the temple are two concepts is agree and disagree because Measurements should be of worship, and ordinances. The expectations of visitors to the temple. Measurements should be learning the teachings of the religion. Announcements Particularly the practice of meditation and prayer. The expectations of visitors to the community.

The community should cooperate on tourist information and views of community residents to tour the temple. Buddhist communities with tourism and recreational tourism. The expectation of the community on the measure. Measurements should be a center of religious learning. history And local culture Of both adults and youth. The expectation of the community to the area. Visitors wishing to cooperate in complying with the rules of the temple and help preserve the environment. Suggestions for research is should provide the leadership and people of the community have been involved in the deal. Should any provision contained in the local community to exhibit museum culture and religion. Should the zoning area and shop tidy. Media should be in the range of public relations. Example The preparation of video data history, attractions. About Travel Guide Should a guided tour place. And explain the history of the importance of place. The monks should be a discussion To the Dharma talk in simple language. It is not hard to understand.

Keywords: The Grand Phra Utaysiga-jaydee, Development, Tourism.

1. บทนำ

วัด หรือ ศาสนสถาน ในปัจจุบันได้กลายเป็นอีกหนึ่งของแหล่งท่องเที่ยว ที่ผู้คนต่างให้ความสนใจเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และเป็นเหตุให้วัด หรือ ศาสนสถานบางแห่งได้ปรับบทบาทใหม่เพิ่ม จากเดิมที่เคยจำกัดไว้สำหรับเป็นสถานที่ปฏิบัติกิจของสงฆ์และศาสนพิธีของชาวบ้าน หรือเป็นสถานที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของผู้คนในชุมชนที่ แต่ละวัดนั้นตั้งอยู่กระทั้งกลายมาเป็นสถานที่รองรับนักท่องเที่ยวที่มาจากต่างถิ่น มีสาเหตุมาจากการที่วัดได้ขยายบทบาทโดยอาศัยคุณสมบัติของศาสนสถานเป็นแรงจูงใจให้เกิดการท่องเที่ยวซึ่งการปรับแต่งบทบาทของวัดในมิติของการท่องเที่ยว การไม่สูญเสียสภาพเดิมนี และในปัจจุบันมีการสร้างพระอุทเทสิกเจดีย์ขนาดใหญ่ (พระใหญ่) เพิ่ม

มากขึ้น (1) อุเทสิกเจดีย์ คือสิ่งที่สร้างขึ้นโดยเจตนาอุทิศแก่พระพุทธเจ้าหรือแทนองค์พระพุทธเจ้า เช่น เจดีย์ บัลลังก์ รอยพระพุทธบาท พระพุทธรูป พระพิมพ์ เป็นต้น (Bureau of Archeology, Fine Arts Department. Suphattana Department of Archeology) Bangkok: Department of Archeology, Department of Fine Arts, 2007: 264) (2) อุเทสิกะเจดีย์ คือสิ่งที่สร้างขึ้นเพื่ออุทิศถวายพระพุทธเจ้า หากนอกเหนือไปจากธาตุเจดีย์ บริโภคเจดีย์ และธรรมเจดีย์แล้ว ให้ถือเป็นอุเทสิกะเจดีย์ทั้งสิ้น (Praphat Chuwichian, 2011) พระพุทธรูปใหญ่ ทำให้เกิดการท่องเที่ยว มากราบพระไหว้พระและจับจ่ายใช้สอยซื้อขายสินค้าในแหล่งชุมชนนั้น ดังจะเห็นได้ว่า กรมการศาสนา เล็งเห็นถึงความสำคัญที่จะสนับสนุนการท่องเที่ยวสัมพันธ์กับศาสนาเพื่อให้วัดต่างๆ ในเส้นทางแสวงบุญ เป็นสิ่งเชื่อมโยงศาสนากับประชาชนเข้าด้วยกัน โดยให้วัดเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญที่จะทำให้ให้นักท่องเที่ยวได้ซึมซับเอาคุณค่าทางศิลปะและวัฒนธรรมอันดีของวิถีชีวิตแบบไทย ไปสู่การยกระดับสังคมที่มีคุณภาพ

วัดม่วงชุม เป็นวัดเก่าแก่สันนิษฐานว่า สร้างขึ้นในสมัยอยุธยา โดยขุดพบเศียรพระหลวงพ่อดำ ที่มีอายุประมาณ 200 กว่าปี แล้วร้างไปแล้ว จึงกลับมีการสร้างวัดขึ้นใหม่ โดยรับพระราชทานวิสุงคามสีมาเมื่อปี พ.ศ.2482 โดยชาวบ้านบางระจันลูกหลานมาชุมนุมกันได้ต้นมะม่วง แล้วสร้างวัดขึ้นใหม่จึงได้ชื่อว่าวัดม่วงชุม มีพระประธานในอุโบสถคือ หลวงพ่อดำ มีอายุเกือบ 200 ปี เป็นที่สักการบูชา แต่ก็ยังเป็นเพียงวัดในชุมชนเท่านั้น จวบจนได้มีการสร้างพระใหญ่ คือ พระพุทธสิหิงค์มิ่งมงคล หรือ พระสิงห์ใหญ่ขึ้น หน้าตักขนาด 20 เมตร สูง 37 เมตร มีพุทธศิลป์เป็นลักษณะเชียงแสน สิ่งหนึ่ง เกศดอกบัวตูมนั่งอยู่บนฐานดอกบัวคว่ำหงาย ภายใต้มีห้องโถงสำหรับปฏิบัติธรรมจนได้ 500 คน เริ่มสร้างเมื่อปี 2557 ถึงปี 2559 สิ้นงบประมาณเกือบ 50 ล้านบาท และปัจจุบันได้เป็นวัดท่องเที่ยว 1 ใน 9 วัด ของจังหวัดสิงห์บุรี และยังเป็นอันซีนทัวร์ไทยแลนด์

การจัดสร้างพระพุทธสิหิงค์มิ่งมงคล (พระสิงห์ใหญ่) และ อุทยานพระสิงห์ใหญ่ ให้เป็นวัดที่มุ่งเน้นการส่งเสริมการเรียนรู้และการปฏิบัติธรรม การกราบไหว้พระ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในชีวิต ควบคู่ ความรู้ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจแก่นักท่องเที่ยวและผู้เดินทางมาวัดนี้ เพื่อกราบสักการะบูชา เรียนรู้ พัฒนาจิตใจ และการปฏิบัติในแนวทางที่ถูกต้องแก่เพื่อนมนุษย์และสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังมีสถานที่โดดเด่นที่เหมาะสมแก่การมาท่องเที่ยวและศึกษาประวัติของวัด และพรรณไม้นานาพันธุ์ อันร่มรื่นภายในวัดทำให้

ผู้วิจัยสนใจที่จะวิเคราะห์ ความคาดหวังที่มีต่อการท่องเที่ยวที่มีอุเทสิกเจดีย์ขนาดใหญ่ อันเป็นแนวทางของพุทธศาสนาของพระภิกษุ นักท่องเที่ยว และชาวบ้านในชุมชน ซึ่งผลการวิจัยที่

ได้จะเป็นประโยชน์แก่การปรับปรุงและพัฒนาการท่องเที่ยววัดอื่น ให้เป็นการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน และอยู่คู่กับสังคมไทยได้นานสืบไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ความคาดหวังที่มีต่อวัดที่มีพระอุทเทสิกเจดีย์ขนาดใหญ่ (พระใหญ่) กับการท่องเที่ยวแนวทางศาสนาจำแนกตามมุมมองของพระภิกษุ นักท่องเที่ยว และชาวบ้านในชุมชน

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยทางคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษา ค้นคว้า รวบรวมวิเคราะห์ และวิพากษ์ข้อมูลสู่การสังเคราะห์สรุปเนื้อหาต่อวัดที่มีพระอุทเทสิกเจดีย์ขนาดใหญ่ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจงโดยการจำแนก คือ พระภิกษุ จำนวน 4 รูป นักท่องเที่ยว จำนวน 12 คน ผู้นำชุมชนและชาวบ้านในชุมชน จำนวน 4 คน รวม 20 รูป/คน โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยทำการสังเกตทั้งวิถีชีวิตและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวและชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบริเวณรอบวัดที่มีพระอุทเทสิกเจดีย์ขนาดใหญ่ ซึ่งถูกจัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนา 2) การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยทำการสัมภาษณ์พระภิกษุของวัด นักท่องเที่ยว ชาวบ้านในชุมชน บริเวณรอบวัด ที่มีพระอุทเทสิกเจดีย์ขนาดใหญ่ ที่เข้ามามีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการบริหารวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ที่กำหนดแนวทางจากกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้ การสัมภาษณ์ถึงการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงศาสนาจากนั้นรวบรวมและประมวลผลข้อมูลทั้งหมดมาศึกษาวิเคราะห์ตามขั้นตอนกระบวนการและวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้ โดยนำข้อมูลที่ได้จากกระบวนการศึกษาที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น คือ สังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์ เชิงลึก มาพิจารณาร่วมกับข้อมูลที่ศึกษาจากเอกสารและกำหนดบทบาทผู้วิจัย

3.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกพื้นที่ในการวิจัยคือ วัดม่วงชุม ตำบลไม้ตัด อ.บางระจัน จ.สิงห์บุรี ที่มีการสร้างพระอุทเทสิกเจดีย์ขนาดใหญ่ (พระสิงห์ใหญ่)

4. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย ความคาดหวังต่อวัดที่มีพระอุทเทสิกเจดีย์ขนาดใหญ่ (พระใหญ่) กับการท่องเที่ยวแนวทางศาสนาจำแนกตามมุมมองของพระภิกษุ นักท่องเที่ยว และชาวบ้านสรุปผลได้ดังนี้

4.1 ด้านมุมมองและความคาดหวังต่างๆ

มุมมองของพระภิกษุ ที่มีต่อการท่องเที่ยว พระภิกษุมีมุมมองต่อวัด ในฐานะที่เป็นศาสนสถานเพื่อการประกอบศาสนกิจและศาสนพิธี มากกว่าการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ เพราะนักท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติความสุขที่เกิดขึ้นเป็นสุขที่ผูกพันกับ รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส สามารถแปรเปลี่ยนได้อย่างรวดเร็ว แต่อยากให้เน้นการไหว้พระ การปฏิบัติธรรม เพื่อให้เกิดความสุขภายใน ที่เป็นความสงบสุข ที่สัมพันธ์กับความรู้สึกทางจิตและใจ มุ่งเน้นการส่งเสริมการเรียนรู้และการปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในชีวิตมากกว่าความรู้เพื่อความบันเทิง

4.2 ความคาดหวังของพระภิกษุ

1) ความคาดหวังของพระภิกษุที่มีต่อนักท่องเที่ยว (1.1) อยากให้ผู้ปฏิบัติธรรม ได้พบกับความสุขภายในที่สัมพันธ์กับความรู้สึกทางจิต และใจ มุ่งเน้นการส่งเสริมการเรียนรู้และการปฏิบัติธรรม เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในชีวิตมากกว่าความรู้เพื่อความบันเทิง (1.2) ไม่อยากให้นักท่องเที่ยวมามากเกินไป หรือไม่ให้บังคับกันมา วัดไม่สามารถรองรับได้กรณีมาพักค้างคืนมากเกินไป (1.3) ในกรณีมาท่องเที่ยวแบบพักผ่อนหย่อนใจ ไม่ได้มาฝึกปฏิบัติธรรมก็อยากให้กลับมาปฏิบัติธรรมเพื่อพบกับความสุขสงบ ซึ่ง เป็นความสุขภายใน (1.4) อยากให้นักท่องเที่ยวที่มากราบพระใหญ่เกิดความศรัทธาในองค์พระและหันหน้าเข้ามาปฏิบัติธรรมมากกว่าการมาท่องเที่ยวแล้วจากไป

2) ความคาดหวังของพระภิกษุที่มีต่อชุมชนและชาวบ้าน (2.1) อยากให้ชาวบ้านมาปฏิบัติตามข้อวัตรปฏิบัติที่เคยกระทำกันมา (2.2) อยากให้ชาวบ้านและคนในชุมชนมาร่วมกันทำบุญ เพื่อส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม เช่น ร่วมบริจาคปัจจัยสร้างวัตถุสถานภายในวัด เป็นต้น (2.3) อยากให้ชาวบ้านและคนในชุมชนสนับสนุนกิจกรรมของวัด เช่น บวชชีพราหมณ์ เวียนเทียนในวันสำคัญทางศาสนา เป็นต้น (2.4) ไม่อยากให้นำสุนัขมาปล่อยภายในวัด เนื่องจากภายในวัดมีสุนัขจำนวนมาก สุนัขอาจจะทำร้ายนักท่องเที่ยว หรือเป็นการรบกวนนักท่องเที่ยว

4.3 ความคาดหวัง มุมมองของนักท่องเที่ยวที่มีต่อวัด เกี่ยวกับการท่องเที่ยว

แนวคิดที่ 1 เห็นด้วยที่วัดจะเป็นที่ท่องเที่ยว ในโลกสมัยใหม่ มีความเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ความสิ้นไหลของผู้คนในสังคม ปัจจุบัน มีความเปลี่ยนแปลงทำให้คนสับสนวุ่นวายใจ ผู้คนต้องการที่พึ่งทางใจ มีความหลากหลายทางความคิด หลากหลายปัญหา วัดจึง

ควรเปิดโอกาสให้คนมาท่องเที่ยวในเชิงศาสนาและวัฒนธรรม วัดและ ศาสนาก็ต้องปรับบทบาท เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม เช่น เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจและเป็นที่พักทางใจของผู้คน เมื่อเข้ามาแล้วร่วมเย็น ต้องจัดการเพื่อรองรับศรัทธาความเชื่อของคน

แนวคิดที่ 2 ไม่เห็นด้วยกับการจัดการวัดและศาสนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ เนื่องจาก วัดม่วงชุม เป็นวัดที่มีการปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ มีชื่อเสียงมานาน นักท่องเที่ยวทราบ ข้อมูลเกี่ยวกับวัดมาแล้วว่ามีชื่อเสียงด้านการปฏิบัติธรรม จึงมีมุมมองต่อวัดในฐานะ ที่เป็นศาสนสถานเพื่อการประกอบศาสนกิจและศาสนพิธี การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมทางใจ มากกว่าการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ เพราะท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติความสุขที่เกิดขึ้นเป็นสุขที่ผูกพันกับ รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส สามารถแปรเปลี่ยนได้อย่างรวดเร็ว

4.4 ความคาดหวังของนักท่องเที่ยว

1) ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่มีต่อวัด (1.1) วัดควรเป็นแหล่งเรียนรู้ หลักธรรม คำสอนของศาสนามากกว่ามาท่องเที่ยวแบบฉาบฉวย (1.2) ไม่ได้คาดหวังอะไรมาก ขอให้ทำหน้าที่ตามปกติ ถ้าวัดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวพระควรทำหน้าที่คือรักษาวินัย จะต้องเกี่ยวข้อง คือ สถานที่ต้องพิจารณาว่าจะรบกวนพระหรือไม่ ด้านความสงบ วัดต้องจัดสัดส่วนเป็นเขต (1.2.1) เขตพุทธาวาส คือ เขตพุทธสถาน คือ เขตอุโบสถ วิหาร เขตที่ไหว้พระ กราบพระ (1.2.2) เขตสังฆาวาส คือ เขตของพระ ห้ามไม่ให้ชาวบ้านเข้าไปยุ่งเกี่ยว(1.2.3) เขตท่องเที่ยว ของชาวบ้าน ห้องน้ำ เป็นสัดส่วนระหว่างของพระและชาวบ้าน และเป็นที่ยกเว้นในมิติทางศาสนา ที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสนับสนุนเพราะวัดไม่มีรายได้ รัฐต้องไปสร้างห้องน้ำจัดสถานที่ให้เป็นที่เป็นทาง (1.3) นักท่องเที่ยวไปวัดแล้วได้บุญได้กุศลได้ความรู้เกิดความรักท้องถิ่นภาษา วัฒนธรรมหรือศรัทธาในพระพุทธศาสนามากขึ้น ทุกอย่างที่ก้าวเดิน คือกำไรของชีวิตไม่ได้ไปวัดก็ได้กำไร ที่ไปวัดได้ยิ่งได้กำไรจากวัด 10 เท่า ไปวัดทุกครั้งก็ได้ชำระจิตใจทุกครั้ง ได้อะไรดีๆ เยอะ อย่างน้อยก็ได้บุญได้บุญ จัดว่าเป็นทัศนียภาพจากการเห็นการฟัง ถือว่าเป็นการยอดเยี่ยมอยู่แล้ว เป็นบุญเขตตั้ง เพราะฉะนั้นจงเตรียมกายเตรียมใจให้พร้อม (1.4) อยากได้รับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว สถานที่สำคัญภายในวัดจากพระสงฆ์ที่อยู่ในวัดท่องเที่ยว (1.5) อยากพูดคุย สนทนาธรรม โดยเฉพาะเรื่องการปฏิบัติ การทำสมาธิ การภาวนา (1.6) อาคารสถานที่ และบริเวณภายในวัด ควรสะอาดร่มรื่น (1.7) พระสงฆ์ควรปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี

2) ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนและชาวบ้าน (2.1) ควรให้ความร่วมมือ เมื่อสอบถามข้อมูลการท่องเที่ยว (2.2) ชุมชนและชาวบ้าน ควรเข้ามามีส่วนร่วมปฏิบัติธรรมด้วย (2.3) ควรมีความอ่อนน้อม วาจาอ่อนหวาน จิตใจอ่อนโยน (2.4) ควรมีความชัดเจนของข้อมูล ทาง

ประวัติศาสตร์ของวัดและชุมชนมรดกทางภูมิปัญญา (2.5) มีร้านค้าขายของที่ระลึก มีการบริการ เต็มรูปแบบให้เป็นที่เกิดรายได้ (2.6) มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของชุมชน (2.7) อยากรให้ชุมชน นำสินค้าพื้นเมือง ของกินของใช้ ผักผลไม้มาขายราคาถูก

4.5 มุมมองของชุมชนและชาวบ้านเกี่ยวกับการท่องเที่ยวภายในวัด แนวคิดที่ 1 ชุมชนมี มุมมองต่อวัดในฐานะที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เห็นด้วยจะได้มาชมศาสนสถานเพื่อระลึกถึงหลวงพ่อบุชและครูบาอาจารย์ และการประกอบศาสนกิจและศาสนพิธี แนวคิดที่ 2 ชุมชนมองว่า ควรมีการท่องเที่ยวแนวพุทธ คือ การเดินทางเพื่อการศึกษา พัฒนาจิตใจและการปฏิบัติในแนวทางที่ถูกต้องแก่เพื่อนมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ในลักษณะที่ก่อให้เกิดประโยชน์เกื้อกูลต่อสรรพสิ่ง เพื่อให้เกิดความสุขภายใน ที่เป็นความสุขที่สัมพันธ์กับความรู้สึทางจิต และใจ มุ่งเน้นการส่งเสริมการเรียนรู้และการปฏิบัติธรรมเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในชีวิตมากกว่าความรู้เพื่อความบันเทิง

4.6 ความคาดหวังของชุมชนและชาวบ้าน

1) ความคาดหวังของชุมชนและชาวบ้านที่มีต่อวัด (1.1) มีการปฏิบัติธรรม เช่น ปัจจุบันนี้ ซึ่งเป็นการปฏิบัติธรรมจริงๆ มากกว่ามาท่องเที่ยวแบบผ่อนคลายทางใจ (1.2) วัดควรเป็นที่พึ่งของชุมชน (1.3) เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ศาสนา ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมท้องถิ่นของทั้งผู้ใหญ่และเยาวชน (1.4) เป็นพิพิธภัณฑ์พูดได้ ต้นไม้พูดได้ มีชีวิต เพราะจะได้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ด้านข้อมูล (1.5) อยากรให้ติดป้ายบอกทาง จากตัวเมืองกระทั่งมาถึงวัด (1.6) อยากรให้เดินตามครูบาอาจารย์ เป็นวัดก็ต้องมีป่า อีกอย่างป่าที่วัดถือว่าเป็นป่าสุดท้ายของเมือง เป็นปอดของคนเมือง (1.7) อยากรให้วัดเป็นเหมือนที่พึ่งของคนและสัตว์ โดยเฉพาะสุนัขจรจัด แต่ก็ไม่ควรนำสุนัขมาปล่อยวัด

2) ความคาดหวังของชุมชนและชาวบ้านที่มีต่อนักท่องเที่ยว (2.1) อยากรให้นักท่องเที่ยวมาปฏิบัติธรรมพร้อมกับ มาท่องเที่ยวแบบพักผ่อนหย่อนใจ (2.2) อยากรให้นักท่องเที่ยวให้ความร่วมมือช่วยกันให้วัดนี้เป็นวัดที่มีความสะอาดงดงาม (2.3) อยากรให้นักท่องเที่ยวแต่งกายให้สุภาพ เช่น ใส่กางเกงขายาวใส่ผ้าถุง ไม่นุ่งกางเกงสั้นหรือกระโปรงที่สั้นจนเกินงาม

ตารางเปรียบเทียบความคาดหวังที่มีต่อวัดที่มีพระอุทเทสิกเจดีย์ขนาดใหญ่ (พระใหญ่) กับการท่องเที่ยวแนวทางศาสนาจำแนกตามมุมมองของ พระภิกษุ นักท่องเที่ยว และชาวบ้านในชุมชน

มุมมองพระภิกษุ	มุมมองนักท่องเที่ยว	มุมมองชาวบ้าน
อยากรให้ผู้ปฏิบัติธรรม ได้พบกับความสุขภายในที่สัมพันธ์กับความรู้สึทางจิต	วัด ควร เป็น แหล่ง เรียน รู้ หลักธรรม คำสอนของศาสนา มากกว่ามาท่องเที่ยวแบบ ผจญ	อยากรให้นักท่องเที่ยวมาปฏิบัติธรรม

อยากให้นักท่องเที่ยวที่มากราบพระใหญ่เกิดความศรัทธาในองค์พระและหันหน้าเข้ามาปฏิบัติธรรมมากกว่าการมาท่องเที่ยวแล้วจากไป	วัดต้องจัดการบริหารสถานที่ให้เป็นสัดส่วน	อยากให้นักท่องเที่ยวให้ความร่วมมือ ช่วยกันให้วัดนี้เป็นวัดที่มีความสะอาดงดงาม
อยากให้นักท่องเที่ยวมาตามจำนวนที่วัดสามารถต้อนรับได้	อยากได้รับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว สถานที่สำคัญภายในวัดจากพระสงฆ์ที่อยู่ในวัดท่องเที่ยว	อยากให้นักท่องเที่ยวแต่งกายให้สุภาพ

ผู้วิจัยเห็นด้วยกับการที่ วัดม่วงชุมที่มีพระอุทเทสิกเจดีย์ขนาดใหญ่ (พระสิงห์ใหญ่) จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวในมิติทางศาสนาและวัฒนธรรม ของการพักผ่อนหย่อนใจ ให้แก่ชีวิต และการท่องเที่ยวในมิติของศาสนาเพื่อสืบสานพระพุทธศาสนา คือ ช่วยกระตุ้นให้คนในชุมชนเกิดความรักและผูกพันต่อบ้านเกิดของตนเอง

รวมถึงสร้างความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น ส่วนวัดก็ได้พัฒนาส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการจัดกิจกรรมทางศาสนาเพื่อพัฒนาจิตใจของคนไปพร้อมๆ กับการไปท่องเที่ยวยังวัดต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นชาวไทยและชาวต่างประเทศ เกิดการเดินทางเพื่อทัศนศึกษา แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากปรัชญาทางศาสนา หากความรู้ สัจธรรม โดยให้เหตุผลว่าในโลกสมัยใหม่ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ สังคม การเมือง มีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาจึงทำให้ผู้คนสับสนวุ่นวายใจ เป็นเหตุให้คนแสวงหาที่พึ่งทางจิตใจดังนั้น วัดจึงควรเปิดโอกาสให้ผู้คนเข้ามาวัดไม่ว่าจะเป็นมิติของการพักผ่อนหย่อนใจ ในปัจจุบันการท่องเที่ยวได้กลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตมนุษย์ เพราะมนุษย์ต้องการเดินทางไปสู่สถานที่แปลกใหม่เพื่อหลีกหนีชีวิตอันซ้ำซากจำเจ กล่าวคือ ต้องการเปลี่ยนบรรยากาศและหาประสบการณ์ใหม่ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว หรือต้องการเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ หรือจะด้วยเหตุผลอื่นใดก็ตาม เมื่อมีนักท่องเที่ยวหลั่งไหลเข้ามาเป็นจำนวนมาก จึงเกิดเป็นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวขึ้น อันจะทำให้การท่องเที่ยวมีความสำคัญในแง่ของการเป็นผลรวมที่แสดงให้เห็นถึงกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างการให้บริการและการอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว ซึ่งประกอบไปด้วยหน่วยงานของรัฐบาล ที่จะต้องสนับสนุนในด้านการคมนาคม การเข้าออกประเทศการรักษาความปลอดภัย เป็นต้น ส่วนในการบริการของภาคเอกชน

ก็สนับสนุนในด้านที่พักแรม บริษัทนำเที่ยว ร้านอาหาร การขนส่ง สินค้าที่ระลึก เป็นต้น ส่วนผลรวมในประการสุดท้ายก็คือ การต้อนรับและการเป็นเจ้าบ้านที่ดีของประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ

ในแง่เศรษฐกิจของประเทศไทย การท่องเที่ยวยังมีความสำคัญ คือ เป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่ขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยให้เดินหน้า เนื่องจากภาพรวมของเศรษฐกิจไทยในปี พ.ศ. 2566 แม้การขยายตัวจะชะลอลงกว่าปีก่อนๆ แต่โดยภาพรวมตลอดทั้งปีแล้วถือได้ว่าการท่องเที่ยวเป็นภาคธุรกิจที่ช่วยกระตุ้นระบบเศรษฐกิจของไทยที่กำลังชะลอตัวอยู่ได้เป็นอย่างดี (Bank of Thailand, 2013: 1-3) คนในชุมชนได้รับประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยว

ด้านสาธารณสุขและการคมนาคม มีแหล่งพักผ่อนหย่อนใจผ่อนคลายความเครียด มีร้านอาหาร และ ชุมชนสามารถนำผลผลิตที่ได้จากชุมชนมาจัดจำหน่าย ด้านคุณค่าทางวัฒนธรรมและประเพณี การท่องเที่ยวสามารถส่งเสริมการทำนุบำรุงและการส่งต่อประเพณีและวัฒนธรรมดั้งเดิม รวมทั้งช่วยส่งเสริม การอนุรักษ์การปกป้องมรดกของท้องถิ่น เป็นการฟื้นฟูงานฝีมือ ศิลปะ วัฒนธรรมดั้งเดิมของท้องถิ่นขึ้นมาใหม่ การท่องเที่ยวส่งเสริมการมีส่วนร่วมและความภูมิใจของชุมชนท้องถิ่นและของชาติยังผลให้เกิดความใส่ใจในการอนุรักษ์ สิ่งเหล่านี้เป็นผลลัพธ์ด้านบวกที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และ ในทางที่เหมาะสม สิ่งจำเป็นที่ขาดไม่ได้ คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีทัศนคติเชิงบวก ย่อมก่อให้เกิดแรงสนับสนุนที่มากกว่าและโอกาสที่ดีกว่า ในการพัฒนาและดำเนินการทางการท่องเที่ยว ดังนั้น องค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือ การพัฒนาชุมชน ให้มีส่วนเกี่ยวข้องกับขบวนการตัดสินใจเพื่อพิจารณาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจในระยะยาว ระบบนิเวศน์และความเสมอภาคของชุมชน

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ควรมีการสร้างสื่อต่างๆ ในการประชาสัมพันธ์ให้หลากหลายยิ่งขึ้น โดยการจัดทำวิดีโอข้อมูลประวัติสถานที่ท่องเที่ยว คู่มือการเกี่ยวกับท่องเที่ยว ป้ายประชาสัมพันธ์

2) ควรเปิดโอกาสให้ผู้นำและคนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการจัดการท่องเที่ยวในภายในวัด

3) ควรจัดตั้งพิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมและศาสนาพื้นบ้าน

5.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) สร้างสื่อการประชาสัมพันธ์ให้หลากหลายยิ่งขึ้น โดยการจัดทำวิดีโอข้อมูลประวัติสถานที่ท่องเที่ยว คู่มือการเกี่ยวกับท่องเที่ยว ป้ายประชาสัมพันธ์

2) กำหนดนโยบายการจัดการท่องเที่ยวในภายในวัดร่วมกันระหว่างผู้นำในชุมชนและประชาชน รวมทั้งหน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

3) จัดหาสิ่งของพื้นบ้านที่มีอยู่ในชุมชนเพื่อจัดแสดงพิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมและศาสนาพื้นบ้าน

References

- Archeology Department, Fine Arts Department.(2007). *Sapthanu Archeology Department*. Bangkok: Fine Arts Department.
- Aree Kulpana . (2013). (2013, July – December) The Study Potentiality Approaches In Religion Tourism of “Roi Kaen Sam Sin” Cluster Provinces *Panyapiwat Journal*, 5(38), 31-39.
- Bank of Thailand. (2013). *Economic Issues in The Year 2013 and Trends in 2014* . Bangkok: Bank of Thailand.
- Praphat Chuwichian. (2011). *5 Maha Chedi Siam*. Bangkok: Museum Press.
- Religious Affairs Department, Ministry of Culture. (2008). *Royal Monastery Book 1*. Bangkok: The Agricultural Cooperative Assembly of Thailand.
- _____. (2014). *Guidelines for The Implementation of Tourism Promotion Projects on Pilgrimage Routes in Religious Dimensions in 2014*. Bangkok: Office of Moral Ethics Development, Department of Religious Affairs, Ministry of Culture.